

4. Обобщен преглед на дейността на Европейския омбудсман¹⁸

4.1. Септември 1995 г. – Декември 1999 г.

Преглед на подадените жалби

Анализът на жалбите, подадени до Европейския омбудсман от началото на неговата дейност през 1995 г. до края на 1999 г., показва следното:

Броят на подадените жалби ежегодно нараства като от 298 през първата година от дейността му (1995 г.) техният брой достига 1577 през 1999 г. Очевидно, колкото повече граждани научават за дейността на Европейския омбудсман, толкова по-голям е броят на тези, които се обръщат към него с жалби срещу институции или органи на Общността. Преобладаваща и все по-нарастваща част от жалбите до омбудсмана са подадени от отделни граждани.

По отношение на географския произход на жалбите анализът показва, че над половината от жалбите (65% от тях) са само от 5 държави. От общо 5270 регистрирани жалби от началото на дейността на Европейския омбудсман, най-много жалби са подадени от Франция – 16%, Германия и Испания са на второ място с по 14%, трета е Италия – 12% и на четвърта позиция е Обединеното кралство с 9%.

От гледна точка на основните видове неправилно осъществяване на функции и дейности на администрацията, с впечатляваща преднина се откроява липсата или отказът на информация и прозрачността. Висок относителен дял в общия брой имат жалбите за: дискриминация, процедури и права на защита, несправедливост и злоупотреба с власт, неспазване на срокове, небрежност, юридическа грешка и неспособност за изпълнение на задълженията. Що се отнася до последния вид – неспособност на Европейската комисия да изпълни ролята си на “Стожер на Договорите” по отношение на държавите-членки, струва си да се отбележи, че той постоянно намалява.

Анализ на разгледаните от Европейския омбудсман случаи

Случаите, разгледани от Европейския омбудсман от създаването му през 1995 г. до края на 1999 г. могат да бъдат групирани както следва:

1. Случаи, в които не е открито неправилно осъществяване на функции и дейности на администрацията, или жалбата е изтеглена лично от жалбоподателя. В подобни случаи жалбата не е била разглеждана.

¹⁸ Пълна справка за дейността на Европейския омбудсман на всички езици на държавите-членки на Европейския съюз е достъпна на официалната страница на институцията на адрес <http://www.euro-ombudsman.eu.int/>. На страницата са публикувани и годишните доклади на Европейския омбудсман, съдържащи подробна статистика за неговата дейност по години.

2. Случаи, които могат да бъдат прекратени чрез споразумение между страните, или могат да бъдат разрешени от самата институция.

3. Случаи, в които омбудсманът изготвя препоръки към засегнатата институция, породени най-често от:

- Липса на прозрачност
- Липса или отказ за предоставяне на информация
- Дискриминация
- Неспазване на срокове

Най-голяма група са случаите на *липса на прозрачност* в дейността на различни институции на Общността, които основно се свързват с публичен достъп до документи на отделни граждани и основно засягат дейността на Европейския парламент.

Случаите на *липса или отказ от предоставяне на информация* са свързани с публичния достъп до документи, от които са заинтересовани не отделни граждани, а гражданите на Общността като цяло (например мерките в областта на правосъдието и вътрешните работи, в областта на околна среда и др., приети от СЕ).

Трета важна група жалби са по повод проявена *дискриминация*, които са насочени към работата на Европейската комисия. Основният проблем, който се посочва в тях, са възрастовите ограничения и процедурите за рекрутиране.

Жалбите от тази група (дискриминация) се появяват след 1 май 1999 г., когато влиза в сила Договорът от Амстердам, който в съответствие с чл. 13 от Договора за създаване на Европейската общност, предвижда: "Без да се накърняват разпоредбите на този договор и в рамките на правомощията, предоставени му от Общността, Съветът, с единодушие, по предложение на Комисията, и след като се консултира с Европейския парламент, може да предприеме съответни действия, за да се противопостави на дискриминацията, основаваща се на пол, на расов или етнически произход, на религия, или на убеждение, на инвалидност, възраст, или сексуална ориентация."

Последната голяма група жалби са *жалбите за неспазени срокове*. В повечето случаи те не се отнасят само до неспазването на предвидените срокове от дадена институция, а поставят и друг проблем, най-често свързан с дискриминация или липса на прозрачност.

4.2. Януари 2000 г. – Юни 2003 г.

Преглед на подадените жалби

През периода януари 2000 г. – юни 2003 г. се запазва тенденцията жалбите до Европейския омбудсман да се подават най-често от самите граждани. Държавите, от които са получени най-голям брой жалби, отново са Германия,

Испания, Франция и Италия. Повечето от тях представляват жалби за лошо управление срещу Европейската комисия.

Общият брой на делата от 01.01.2000 г. до 30.06.2003 г. е 7314 (284 жалби или разследвания неприключили към 31.12.1999 г.; 7023 регистрирани жалби и 7 разследвания по собствена инициатива, започнати към 01.01.2000 г.).

Анализ на разгледаните от Европейския омбудсман случаи

От 01.01.2000 г. до 30.06.2003 г., са разгледани 7096 случая. Около 30% от тях са били от компетентността на омбудсмана. По 755 жалби са били започнати разследвания (7 от тях по собствена инициатива на омбудсмана). Повечето от случаите се отнасят до липса или отказ за предоставяне на информация, необосновано протакане на административна процедура или закъснели плащания, професионален подбор, включително конкурси, договорни спорове, граждански права, сътрудничество за развитие, екологични въпроси и ролята на Европейската комисия като гарант за изпълнението на Договора за Европейската общност .

Основните институции и органи, подложени на разследвания са: Европейската комисия (601 дела); Европейския парламент (67 дела), Съвета на Европейския съюз (22 дела), Европейската инвестиционна банка (7 дела), Съдът на ЕО (14 дела), Европейската централна банка (6 дела), Европол (6 дела) и Европейската сметна палата (8 дела). Проведени са и разследвания, свързани с 18 други институции. Някои разследвания се отнасят до повече от една институция или орган.

Омбудсманът е провел 947 разследвания от 01.01.2000 г. насам (755 от тях са започнати в този период, а 192 са прехвърлени от 1999 г.). 814 разследвания са били приключени до 30.06.2003 г. (от тях 11 са били по собствена инициатива). Разследванията са били приключени поради една или няколко от следните причини:

- 239 са уредени от институциите след започването на разследване от страна на омбудсмана;
- в 15 от случаите жалбоподателят е оттеглил жалбата си;
- в 393 от случаите не е било установено лошо управление (9 от тях са били разследвания по собствена инициатива);
- в 11 от случаите омбудсманът е постигнал решение чрез споразумение;
- 111 разследвания са били приключени с критични бележки към съответните институции;
- 42 разследвания са приключили с препоръки.

От 01.01.2000 г. заинтересованите органи са приели препоръките на Европейския омбудсман в 33 от случаите (един от тях е бил разследван по собствена инициатива). 3 дела, по които са направени препоръки, са приключили след това с критични бележки. По други 6 дела омбудсманът е представил специален доклад на Европейския парламент, който след това е утвърдил решения в подкрепа на заключенията на омбудсмана, а са били направени

препоръки по 5 от тези дела. Последният от случаите все още се разглежда от Европейския парламент.

В случаите, когато жалбите са били недопустими, омбудсманът е дал следните *препоръки на гражданите*:

- да подадат жалба до национален или регионален омбудсман или петиция до националния парламент (1789 случая);
- да внесат петиция в Европейския парламент (523 случая - 26 от жалбите са били препратени със съгласието на гражданите директно от омбудсмана до Европейския парламент);
- да се обърнат към Европейската комисия (682 случая – тук се включват и жалби срещу Европейската комисия, преценени за недопустими поради това, че не са били предприети съответните административни стъпки);
- да се обърнат към други органи (615 случая).

Молби за съдействие

От 01.01.2000 г. до 30.06.2003 г. омбудсманът е разгледал и 5 молби за съдействие от национални и регионални омбудсмани. Всички са били приключени до 30.06.2003 г.